

KĀ MĀCĪTIES SVEŠVALODU (Pieaugušajiem)

Pasniedzēja misija, kā pati to redzu šobrīd, ir ne tikai mācīt un iemācīt, bet arī runāt un veicināt dalīšanos par to, kā mēs mācamies un iepazīt sevi dziļāk, apzinoties to, kas tieši man palīdz apgūt kaut ko jaunu, un vai vispār esmu gatavs kaut kam jaunam. Šinī rakstā vēlos padalīties ar sen zināmām lietām, kas attiecas uz svešvalodas mācīšanos.

Vispirms vēlētos uzsvērt, ka mans raksts ir domāts vidusmēra cilvēkam, kādi mēs esam pārsvarā attiecībā uz valodas mācīšanos. Ar šo es mēģinu izslēgt tos indivīdus, kas mācās ļoti ātri un kuriem ir milzīgas darba un atmiņas spējas (tādi manā vairāk nekā 25 gadu pieredzē ir bijuši vien pāris cilvēki)

Pirmkārt, mana filozofija attiecībā uz materiāla daudzumu vienmēr ir bijusi “mazāk ir vairāk” (less is more); labāk paņemt mazāk (mazāk gramatiku, mazāk tekstu, jauno vārdu), bet izņemt kaut ko vienu, taču pamatīgāk. Jo visi esam tikai cilvēki, un zinām, ka mūsu smadzenes nevar uztvert vairāk par to, ko tās var reāli uztvert. Turklāt uztvert un saprast nenozīmē svešvalodu zināt. Man zināt nozīmē – pielietot. Pēc kursu atgriezeniskajām saitēm redzu, ka studenti patiešām atceras to, kas ticis vairākas reizes atkārtots.

Otrkārt, zināt svešvalodu nozīmē tanī reāli komunicēt – gan rakstiski, gan mutiski. Tāpēc saviem studentiem bieži saku, ka jārunā ir ne tikai nodarbību laikā, bet arī ārpus nodarbībām. (ja protams, gribas ātrāk sasniegt vēlamo rezultātu)- jārunā ir ar sevi un skaļi, jo domās mēs nedzirdam bieži ne savu izrunu, ne gramatiku. Un nav jāuztraucas, ja saka kaut ko nepareizi. Kamēr pats nesaprot, kur ir kļūdas, kļūdas atkārtosies. Kādreiz, kad man studenti lūdz labot kļūdas, es sāku to darīt un saprotu, ka no tā ir ļoti maza jēga – viņi tikai tiek visu laiku pārtraukti, iedzīti kompleksos un nemaz neatceras, kādas tad kļūdas ir bijušas, it īpaši, ja tās ir vairākas un ja ļoti koncentrējas uz to, ko grib pateikt. Vienīgais, ko šobrīd daru nodarbībās, ir apkopojumu galvenās divas vai trīs kļūdas un par tām informēju. Perfekcionistiem vieglāk savas kļūdas atcerēties, bet perfekcionistiem parasti pietrūkst runas plūdums. Ir būtiski attīstīt savu runas prasmju apzināšanos.

Tāpat gribētos uzsvērt, ka, lai iemācītos runāt, ir tiešām jārunā un pēc iespējas vairāk. (tieši tāpat kā ar braukšanu pie stūres), tāpēc savās nodarbībās ļoti bieži (70-95% no nodarbības laika) organizēju pāru darbu, lai ir lielāka iespēja runāt. Man studenti kādreiz protestē, jo viņi nezina, vai viņi visu saka pareizi. Šinī gadījumā es gribu uzsvērt, ka jāattīsta savas runāšanas apzināšanās prasmes, un to, ka pasniedzējs jūs regulāri labos, nedos jums neko. Studenti man kādreiz piedāvā, ka labāk būtu, ja viens runātu un visi klausītos. Tādos gadījumos man liekas, ka jūs daudz neko neiegūsi (izņēmums ir prezentācijas) – jo svešvaloda nav slimība, tāpat vien ar klausīšanos nepielips, un gribētos vēlreiz atkārtot – runāt var iemācīties tikai runājot, nevis klausoties, lasot vai rakstot. Pāru darbs un runāšana svešvalodā nodarbību laikā veicina svešvalodas vides radīšanu, kas smadzenēm palīdz un atvieglo uztveršanas un atcerēšanās procesu. Diemžēl mēs vairs neesam bērni, kuri tiešām valodu spēj iemācīties klausoties vai pāris reizes vārdu dzirdot. Mēs, pieaugušie, mācamies daudz apzinātāk un lēnāk, it īpaši kļūstot vecāki un it īpaši šinī Google gadsimtā, kad ir informācijas pārpilnība un smadzenes ļoti ātri paņem nepieciešamo informāciju un tikpat ātri arī izstumj to.

Vēl gribētos piebilst, ka ir svarīgi klausīties, kā otrs runā. Jo, ja jūs sadzirdat kaut ko īpašu, ko lieto otrs, ir vērts “aizņemties” un arī otrs jutīsies pagodināts savukārt, ja dzirdat

kļūdu, tad tas ir kompliments jums, tas nozīmē, ka jūs progresējat, jo nākamais solis ir, kad sākat dzirdēt savas kļūdas.

Kas attiecas uz klausīšanos – jo vairāk, jo labāk. Te es domāju gan vienkārši klausīties jebko, saprotu vai nē, gan arī to, kad klausās vienu un to pašu vismaz 15-30 reizes. Jo, ja ir vēlēšanās iemācīties kaut ko no klausīšanās gabala, tad ir jāklausās daudzas jo daudzas reizes - tā, lai skan ausīs. Ar vienu reizi var tikai pārbaudīt, vai sapratu, vai nē. Taču, lai iedziļinātos vārdos, struktūrās un sāktu pamanīt, kā teikums tiek veidots un kādi vārdi iet kopā, ir jāklausās vienu un to pašu daudzas jo daudzas reizes.

Pēdējā laikā pati mācoties spāņu valodu esmu sapratusi, ka arī regularitāte ir ļoti svarīga. Labāk mācīties vienu reizi nedēļā, bet darīt to tiešām regulāri, jo tad progress būs pamanāms ātrāk un valoda būs labā formā. Un nevajag pārforsēt arī ar mācībām veltīto laiku, ja nav iespēja tikt uz nodarbību, var vienu reizi nedēļā kaut ko padarīt arī mājās, un pilnīgi pietiktu ar 5-15 minūtēm aktīvas parunāšanās vai vārdu pielietošanas.

Lai jums izdodas!

Vita Valdmane